

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/36/2024
Identifikačné číslo spisu:	7122209218
Dátum vydania rozhodnutia:	17.06.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7122209218.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mesta Košice, Tr. SNP 48/A, IČO: 00 691 135, zastúpeného Gorgej Legal, s.r.o., Košice, Krmanova 14, proti žalovaným 1/ M. W., narodenej XX. E. XXXX, O., H. XXXX/XX, 2/ X. C., narodenej XX. U. XXXX, O., H. XXXX/XX, 3/ G. W., narodenému XX. U. XXXX, O., H. XXXX/XX, 4/ C. D., narodenému XX. U. XXXX, O., Y. XX, všetci zastúpení JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s.r.o., Košice, Južná trieda 28, IČO: 52 858 774, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Mestskom súde Košice I pod sp. zn. 15C/38/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. septembra 2023, sp. zn. 6Co/104/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. septembra 2023, sp. zn. 6Co/104/2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 15C/38/2022-201 z 20. apríla 2023 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k špecifikovaným pozemkom a žalovaným 1/ až 4/ priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Právne vec posúdil s poukazom na čl. 20 Ústavy SR; § 34, §37, §39, §40 ods. 1, §123, §124, §129 ods. 1, §130 ods. 1, § 134 a 460 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.1991 v spojení § 131 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.1991 v spojení s § 131 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 30.06.1988, § 132a, § 134 ods. 2 a § 135a Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991 a v spojení s § 2 a § 14 zákona 138/1991 Zb. o majetku obcí a na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca má naliehavý právny záujem na tejto určovacej žalobe z dôvodov ním uvedených, pričom rozhodnutie súdu by mohlo byť podkladom pre zmenu vlastníckeho práva v jeho prospech, avšak ním podanú žalobu považoval za nedôvodnú.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaní 1/ až 4/ sú podľa aktuálneho listu vlastníctva č. XXXX, kat. úz. A. Ť., okres Košice, I, obec Košice - Sídliisko Ťahanovce podielovými spoluvlastníkmi

predmetných pozemkov. Právny predchodca žalovaných U. D. zomrel T. XX. X.XXXX, teda v čase vyvlastňovacieho konania v roku 1986 bol mŕtvy, nemal právnu ani procesnú subjektivitu, preto správny orgán s ním konať nemohol. V roku 1971 všetky pozemky dedili jeho deti U. D., nar. X.XX.XXXX a Y. W., H. D., nar. XXXX. Následne pozemky dedil žalovaný 4/ na základe dedičského rozhodnutia po nebohom U. D., nar. 3.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa X.X.XXXX. Žalovaní 1/ až 3/ dedili na základe uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 14D/96/2017 zo dňa 21.9.2017 po A. Y. W., H. D., ktorá sa narodila X.XX.XXXX. Žalovaní v 1/ až 4/ rade a ani ich právni predchodcovia nemali žiadnu vedomosť o vyvlastňovacom rozhodnutí. Nikdy im nebolo vyvlastňovacie rozhodnutie doručené ani im nebola vyplatená žiadna odplata za vyvlastnený pozemok, preto vyvlastňovacie rozhodnutie nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť (odkaz na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 127/2010). Navyiac vyvlastňovacie rozhodnutie nebolo možné doručovať mŕtvej osobe, preto rozhodnutie Obvodného národného výboru, odboru výstavby, ÚPAaD, č. Výst. 10863/2865/84/85-Go zo dňa 5.2.1986 nemohlo byť doručené U. D., ktorý zomrel dňa 10.2.1956. Vo vyvlastňovacom rozhodnutí sa uvádza „neznámi dedičia po“. Ak štátny orgán mal vedomosť o úmrtí konkrétnych osôb, mohol zistiť, kto je dedičom, čo neurobil. Vo vyvlastňovacom rozhodnutí sa uvádzajú „osoby zdržujúce sa na neznámom mieste“. Všetky osoby, aj dedičia, sa zdržovali na známych adresách, ktoré boli evidované v registri obyvateľov, keďže každý občan musel byť prihlásený na trvalý pobyt. Rozhodnutie o vyvlastnení preto nezakladá právny titul, na základe ktorého štát by sa mohol domnievať, že sa stal vlastníkom pozemkov. Na základe neúčinného vyvlastňovacieho konania, rozhodnutia o vyvlastnení, nemohlo dôjsť k prechodu vlastníctva, a to bez ohľadu na to, či bol nadobúdateľ dobromyseľný alebo nebol dobromyseľný. Štát sám spôsobil pri výkone moci orgánom štátnej správy vykonávajúcim právnym predchodcom žalovaných vlastníctvo k pozemku. Ak vlastnícke právo neprešlo na štát, tak vlastnícke právo nemohlo prejsť ani na žalobcu podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí.

1.3. Následne súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca nemohol predmetné pozemky ani vydržať podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže podľa názoru súdu prvej inštancie žalobca nebol dobromyseľný, že je vlastníkom pozemkov, lebo nebol zapísaný ako vlastníč v katastri nehnuteľností. Akcentoval skutočnosť, že po 36 rokoch od vydania rozhodnutia o vyvlastnení pozemkov začal žalobca podaním žaloby o určenie vlastníckeho práva tvrdiť, že je ich vlastníkom. Žalovaní 1/ až 4/ a ich právni predchodcovia boli evidovaní ako vlastníci pozemkov nepretržite a žalobca s tým nič nerobil. V danom prípade žalovaní 1/ až 4/ sú podľa aktuálneho listu vlastníctva naďalej evidovaní ako vlastníci pozemkov. Pretože žalobca nepreukázal splnenie podmienok predpokladaných podľa ust. § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, keďže absentuje predpoklad oprávnenej držby, súd žalobu v celom rozsahu, ako je vyššie uvedené zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej „odvolací súd“) rozsudkom z 12. septembra 2023 sp. zn. 6Co/104/2023 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a rozhodol, že žalovaní 1/ až 4/ majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, dôkazy vyhodnotil a dospel k správnym skutkovým zisteniam z ktorých vyvodil správny právny záver.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého sa štát nikdy nestal vlastníkom dotknutých nehnuteľností, pretože nadobúdaci titul - vyvlastňovacie rozhodnutie - nebolo právne účinné, keďže vyvlastnenie bolo uskutočnené voči mŕtvym osobám a rozhodnutie nikdy nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť, keďže žalobca pri zvýšenej opatrnosti mal a mohol sám dospieť k záveru o neúčinnosti rozhodnutia o vyvlastnení, a teda mal vedieť už v čase tvrdeného vstupu do dražby (1.5.1991, resp. 13.3.1996), že dotknuté nehnuteľnosti nepatrili do vlastníctva štátu (od 01.01.1993 Slovenskej republiky) a pôvodní vlastníci nikdy nestratili vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam. V nadväznosti na uvedené je podľa názoru odvolacieho súdu správny aj záver, že vlastnícke právo nemohlo prejsť ani na žalobcu podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, keďže nebola splnená podmienka o prechode z vlastníctva štátu. Uvedený záver nebol žalobcom v odvolaní spochybnený. Následne zdôraznil, že za správny považuje aj záver súdu o nenadobudnutí vlastníckeho

práva žalobcom vydržaním, pretože neboli splnené zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva týmto spôsobom, najmä dobromyseľnosť žalobcu pri vstupe do držby a po celú zákonom predpísanú dobu.

2.2. Vzhľadom k tomu, že žalobca v odvolaní spochybnil záver súdu prvej inštancie o nesplnení podmienok vydržania a stručnosť jeho odôvodnenia, odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozsudku konštatoval, že predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva, pričom žalobca odvodzoval vlastnícke právo od svojho právneho predchodcu (Československého štátu), ktorý mal nadobudnúť vlastnícke právo na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia zo 17.10.1986, vydaného Obvodným národným výborom, odborom výstavby, a následne malo dôjsť k prechodu vlastníckeho práva na žalobcu ex lege v súlade s § 2 ods. 4 zákona č. 138/1991 Zb. dňom účinnosti tohto zákona, t. j. 1.5.1991. Ako alternatívu nadobudnutia vlastníckeho práva uviedol jeho nadobudnutie vydržaním, pričom tvrdil vstup do oprávnenej držby dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb., t. j. dňom 1.5.1991 a nerušenú oprávnenú držbu až do 1.5.2001, ktorým dňom mal vlastnícke právo nadobudnúť. Odvolací súd ozrejmil podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva (s poukazom na § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 Občianskeho zákonníka). Akcentoval, že vydržanie je jeden zo spôsobov pôvodného nadobudnutia práva, pri ktorom sa na základe zákonom stanovených podmienok priznávajú právne účinky aj len domnelému právu vyplývajúcejmu z domnelého právneho vzťahu medzi jeho určitými subjektami, ak toto právo bolo vykonané po stanovenú dobu nerušene a nepretržite v dobrej viere, že nejde o právo domnelé. Zákonné podmienky vydržania sú stanovené tak, že musia byť splnené kumulatívne, to znamená, že ak nie je splnená čo i len jedna z nich, nedochádza k vydržaniu.

2.3. Odvolací súd následne vysvetlil teoretické východiská jednej za podmienok vydržania a poukázal na - oprávnenosť držby, t. j. objektívne zodpovedanie otázky, či je držiteľ v dobrej viere (že mu vec patrí), ktorú treba hodnotiť nielen pri vzniku, ale v priebehu celej vydržacej doby. Uviedol, že oprávnenosť držby sa posudzuje z hľadiska 1/existencie právneho titulu, o ktorý sa opiera dobrá vôľa držiteľa; 2/ nakladanie s vecou počas celej vydržacej doby ako s vlastnou, 3/ dobrú vieru, že vec mu patrí, ktorá sa týka nielen titulu nadobudnutia držby, ale aj spôsobu nakladania s držanou vecou. Pri hodnotení dobrej viery držiteľa je potrebné vziať do úvahy všetky okolnosti, za ktorých bola držba uchopená a vykonávaná, pričom oprávnená držba musí existovať počas celej vydržacej doby, ktorá je v prípade nehnuteľných vecí 10 rokov. Začína plynúť uchopením veci do oprávnenej držby a jej uplynutím dochádza za splnenia ostatných podmienok k vzniku vlastníctva. Počas plynutia vydržacej doby musí byť oprávnená držba nepretržitá, pričom do plynutia oprávnenej držby si môže oprávnený držiteľ započítať aj vydržaciú dobu svojho právneho predchodcu. Taktiež vo svojom odôvodnení ozrejmil problematiku dobromyseľnosti oprávneného držiteľa, keďže pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že vec jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Poukázal na rozhodnutia NS SR, ktoré sa zaoberajú problematikou nadobúdania vlastníckeho práva vydržaním - sp. zn. 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010.

2.4. Vychádzajúc z vyššie uvedených záverov uviedol, že podstatným z hľadiska posúdenia dobromyseľnosti žalobcu sú aj okolnosti, z ktorých žalobca odvodzuje vstup do držby. Preto zhodne so súdom prvej inštancie konštatoval, že žalobca nemohol vstúpiť do dobromyseľnej držby na základe zákona č. 138/1991 Zb. dňom nadobudnutia jeho účinnosti a ani dňom podpísania protokolu o prechode vlastníckeho práva k dotknutým pozemkom dňom 13.3.1996. dôkazné bremeno zaťažovalo žalobcu, ako osobu, ktorej je dobrá viera na prospech. Odvolací súd vychádzal z úvahy, že kým vo všeobecnosti dobrá viera musí byť hodnotená veľmi prísne, kedy poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé, tak v prípade, ak nadobudnutie vlastníckeho práva na základe vydržania tvrdí štát (resp. orgán štátu), je nevyhnutné okolnosti vstupu do držby a dobrú vieru posudzovať ešte prísnejšie. Bez takéhoto sprísneného posúdenia dobrej viery by došlo k neprípustnej strate vlastníckeho práva fyzických osôb v prospech štátu. Zánik vlastníckeho práva pôvodného vlastníka by zásadne popieral základné právo na vlastníctvo tak, ako to je garantované v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR. O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemohol mať (z hľadiska primerane obozretného jedinca)

dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, z ktorého naň malo prejsť vlastnícke právo, takéto právo nesvedčí.

2.5. Odvolací súd konštatoval, že v danom prípade je potrebné pod bežnú opatnosť (ktorú bolo možné od žalobcu vyžadovať) zahrnúť požiadavku aktívneho zisťovania konkrétnych skutočností vedúcich (z hľadiska kritéria primeranej obozretnosti) k presvedčeniu, že štát na neho platne previedol vlastnícke právo. Pre nadobudnutie takéhoto presvedčenia je pritom nevyhnutné poznanie, že štát bol v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. vlastníkom sporných nehnuteľností a disponoval platným nadobúdacím vlastníckym titulom k týmto nehnuteľnostiam a zároveň, či boli splnené všetky podmienky stanovené uvedeným zákonom. Uvedené je nevyhnutné aj s poukazom na ustálený názor Ústavného súdu SR, že Ústava SR neumožňuje, aby k vyvlastneniu alebo nútenému obmedzeniu vlastníckeho práva došlo priamo zákonom (napr. nález ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 38/95 z 03.04.1996). Je teda nevyhnutné, aby pre vznik vlastníckeho práva štátu došlo aj k ďalším skutočnostiam.

2.6. Keďže v prejednávanej veci žalobca tvrdil vstup do oprávnenej držby dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, t. j. dňom 1.5.1991 s poukazom na vyvlastňovacie rozhodnutie, ktorým mal vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam nadobudnúť štát, odvolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že v zmysle § 2 zákona č. 138/1991 Zb. ku dňu účinnosti tohto zákona dochádza k prechodu vecí z majetku štátu, ku ktorému mali právo hospodárenia národné výbory a organizácie v ich pôsobnosti, do vlastníctva obcí, t. j. k prechodu do vlastníctva obcí dochádzalo iba vo vzťahu k majetku, ktorý bol ku dňu účinnosti zákona (01.05.1995) vo vlastníctve štátu.

2.7. V danom prípade však vo vzťahu k dotknutým nehnuteľnostiam v čase nadobudnutia účinnosti zákona o majetku obcí (1.5.1991) a ani v čase podpísania protokolu o prechode vlastníctva na žalobcu (13.3.1996) vlastnícke právo nevyplyvalo zo zápisu v katastri nehnuteľností, čoho dôsledkom je možné očakávať od žalobcu zvýšenú opatnosť (ak nie povinnosť) pri posudzovaní možnosti prevodu vlastníckeho práva zo štátu. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uzatvoril, že pri zvýšenej opatrnosti žalobca mal a mohol sám dospieť k záveru o neúčinnosti rozhodnutia o vyvlastnení, a teda mal vedieť už v čase tvrdeného postupu do držby (1.5.1991, resp. 13.3.1996), že dotknuté nehnuteľnosti nepatrili do vlastníctva štátu (od 1.1.1993 Slovenskej republiky) a pôvodní vlastníci nikdy nestratili vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam z vyššie uvedených dôvodov.

2.8. Odvolací súd uzatvoril, že žalobca pri bežnej opatrnosti nemohol nadobudnúť presvedčenie, že štát v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. bol vlastníkom nehnuteľností a že disponoval platným nadobúdacím vlastníckym titulom k sporným nehnuteľnostiam, nemohol teda nadobudnúť presvedčenie, že na neho prešlo ex lege vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, resp. mohol mať aspoň pochybnosti o nadobudnutí vlastníckeho práva. Vychádzajúc z uvedeného dobromyseľnosť žalobcu pri nadobúdaní a užívaní dotknutých nehnuteľností bola vylúčená najmä vzhľadom na okolnosti prechodu majetku štátu na mesto v zmysle zákona č. 138/1991 Zb., ale zároveň ju spochybnil aj ďalšie individuálne okolnosti okolo posudzovanej veci. Okolnosť, či sa žalobca skutočne ujal kvalifikovanej držby predmetných pozemkov, začal vykonávať faktickú moc nad vecou a nakladať s ňou ako vlastnou po nadobudnutí účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. a aj jeho dobromyseľnosť sú spochybnené aj tým, že sa nesprával ako vlastník nehnuteľností, čomu nasvedčuje aj okolnosť, že ani nedal zapísať svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností (§ 14 ods. 4 zákon č. 138/1991 Zb.).

2.9. Odvolací súd zdôraznil, že žalobca nikdy nebol evidovaný ako vlastník dotknutých nehnuteľností a nikdy sa tohto práva nedomáhal ani určovacou žalobou alebo v rámci registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“), ako na to správne poukazujú žalovaní vo vyjadrení k odvolaniu. Žalobca sa nedomáhal svojho vlastníckeho práva ani potom, čo v rámci ROEP nebol zapísaný ako vlastník dotknutých nehnuteľností (rok 2008) a prvýkrát podáva žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam až 7.9.2022 v tu prejednávanej veci, teda po 31 rokoch od tvrdeného nadobudnutia vlastníckeho práva účinnosťou zákona č. 138/1991 Zb. Dotknuté nehnuteľnosti boli

predmetom dedičského konania po právnych predchodcoch žalovaných, v roku 1998 po U. D. a v roku 2017 po Y. W.j, teda vlastnícke právo žalovaných bolo potvrdené rozhodnutiami notárov ako súdnych komisárov (č. l. 78 a nasl., č. l. 93 až 95 spisu) a tieto nadobúdacie tituly boli zapísané aj v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. 2943, kat. územie Ťahanovce. Žalobca aj z týchto dôvodov objektívne musel mať pochybnosti o oprávnenosti titulu vstupu do držby dotknutých pozemkov, dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. a následne aj ku dňu podpísania protokolu o prevzatí majetku dňa 13.3.1996. Žalobcovi chýbal právny titul vstupu do dobromyseľnej (oprávnenej) držby a už samotné nesplnenie tejto zákonnej podmienky vylučuje možnosť nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním, ako sa toho žalobca domáhal počas celého konania a opakovane aj v odvolaní. V súvislosti s námietkou, že právni predchodcovia žalovaných boli na liste vlastníctva č. XXXX, kat. územie A. Ť., evidovaní ako vlastníci až na základe schváleného ROEP z roku 2008, odvolací súd uviedol, že táto argumentácia nezmení nič na skutkovom zistení, že ako vlastník nehnuteľností nebol žalobca nikdy zapísaný a ani jeho právni predchodca, čo vyvracia dobromyseľnosť vstupu žalobcu do držby a následne aj jeho dobromyseľnosť (že mu nehnuteľnosti patria) po zákonom stanovenú vydržaciú dobu. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1,2 a § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodil podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V spojitosti s dovolacím dôvodom § 420 písm. f) CSP namietal zmätočnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k posúdeniu otázky dobromyseľnosti žalobcu zo strany súdu odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie. Uviedol, že oba sudy posúdili otázku jeho dobromyseľnosti tak, že nebol dobromyseľný že je vlastníkom pozemkov, lebo nebol zapísaný ako vlastník v katastri nehnuteľností. Dal do pozornosti úvahu odvolacieho súdu, podľa ktorej si už v čase vstupu do držby mohol a mal sám vytvoriť záver o nulite vyvlastňovacieho rozhodnutia. Podľa názoru dovolateľa táto úvaha nemá opodstatnenie, keďže správny akt má prezumpciu správnosti a taktiež poukázal na nezapísanie štátu ako vlastníka v evidencii katastra nehnuteľností vzhľadom ku kontextu obdobia, v ktorom intabulácia prevodov nehnuteľností mala v tej dobe absolútny charakter. V spojitosti s otázkou prezumpcie správnosti správneho aktu poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo/309/2012, ktoré hovorí o absencii všeobecného zákonného vymedzenia pojmu nulita správneho rozhodnutia, resp. vymedzenie vád, ktoré túto nulitu spôsobujú. Tiež argumentoval, že Obvodný národný výbor bol príslušným orgánom, ktorý mal právomoc rozhodnúť o vyvlastnení, rovnako ako bol príslušný na vydanie rozhodnutia o ustanovení opatrovníka účastníkom konania. Uviedol, že rozhodnutie o vyvlastnení netrpelo vadou omylu v osobe adresáta. Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 419/2014 a zdôraznil, ako bolo vyššie spomenuté, že bolo možné ustanoviť opatrovníka účastníkovi konania, bolo prípustné doručenie vyvlastňovacieho rozhodnutia verejnou vyhláškou, nespájal účinnosť rozhodnutia o vyvlastnení s intabuláciou rozhodnutia, práve naopak, išlo o nadobudnutie vlastníctva rozhodnutím štátneho orgánu, nadobudlo sa vlastníctvo dňom v ňom určeným, resp. dňom právoplatnosti rozhodnutia. Teda neidentifikoval žiadne vady spôsobujúce nulitosť správneho aktu, čiže nešlo ani o právnu alebo faktickú nemožnosť realizácie rozhodnutia. K otázke nezapísania štátu ako vlastníka v evidencii nehnuteľností uviedol, že podľa vtedy platného právneho stavu, nebola podmienkou účinného prevodu vlastníckeho práva, keďže v období rokov 1950-1964 sa pozemkové vlastníctvo prevádzalo len zmluvne bez knižového zápisu. V období rokov 1964-1992 bola podmienkou prevodu vlastníctva nehnuteľnosti registrácia štátnym notárstvom s tým, že zápis na geodézii mal len evidenčný charakter. Vzhľadom k uvedenému ustálil, že nedostatok zápisu nemal vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva k vyvlastnenému pozemku. Argumentoval, že ak by sa otázka posúdenia platnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia posudzovala podľa doktríny prezumpcie správnosti správneho aktu, boli by závery dovolacieho súdu vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok pre vydržanie v konečnom dôsledku pravým opakom toho, čo vyplýva z rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolateľ nepopieral právomoc civilného súdu posudzovať nulitu rozhodnutia správneho orgánu. Akcentoval, že k vyvlastneniu prišlo na základe vtedy platných právnych predpisov, vydal vyvlastňovacie rozhodnutie na to oprávnený orgán, nedošlo k nemu bez právneho dôvodu a vyvlastňovacie rozhodnutie bolo riadne doručené ustanovenému opatrovníkovi (ktorý bol ustanovený osobitným rozhodnutím, ktoré nikdy nebolo napadnuté a ani zrušené), pričom sa rozhodnutie

doručovalo aj verejnou vyhláškou, netrpí vadami, ktoré by ho mohli označiť za paakt. Ďalej záver súdov nižších inštancií, ktorým odôvodnili svoje závery s poukazmi na judikatúru označil za zmätočné a nepreskúmateľné (bod 44. rozhodnutia súdu prvej inštancie), keďže sa nijako nevysporiadali so skutočnosťou vyplývajúcou zo súdneho spisu, že vyvlastňovacie rozhodnutie bolo doručené ustanovenému opatrovníkovi, a zároveň bolo doručené účastníkom konania aj verejnou vyhláškou. Dovolateľ poukázal aj na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojitosti s rozsudkom NS ČR sp. zn. 22Cdo/469/2004, pričom odvolací súd nevzal do úvahy skutkovú okolnosť, že v danom prípade absentoval titul či v podobe rozhodnutia, alebo zmluvy, kde sa navyše jednalo o zmluvný prevod evidentne nevlastneného pozemku. O taký prípad však nešlo pri žalobcovi, preto záver odvolacieho súdu použitím na nesúvisiacu vec neobstoí a nemôže byť vykladaný ako záver majúci oporu v judikatúre. Následne dovolateľ uviedol, že konštatovania súdov nižších inštancií o absencii dobromyseľnosti žalobcu vo vzťahu k posúdeniu vydržania, bolo bez opory v právnom poriadku ako aj judikatúre najvyšších súdnych autorít a preto je podľa jeho názoru nepreskúmateľné a arbitrárne. Mal za to, že dôvody uvedené súdom prvej inštancie v bodoch 44. a 45. rozhodnutia, na ktoré poukázal odvolací súd v kontexte vysporiadania sa s námietkami žalobcu v otázke vydržania neobstoja, pričom uviedol aj nález Ústavného súdu ČR sp. zn. Pl. ÚS 21/05, ktoré sa viaže na plynutie lehôt a vplyvu na osvedčenie vlastníctva vydržaním. Uviedol, že v poukázanom náleze sa jedná o odlišné časové obdobia a odlišné nadobúdacie tituly, avšak poukázal na základné postuláty použiteľné aj na daný prípad. Za podstatný považoval záver označujúci nadobúdacie tituly tej doby za dokonané právne skutočnosti v kontexte práva medzinárodného i vnútroštátneho. Oporu tohto výkladu vidí dovolateľ v rozhodnutí NSSR sp. zn. 4MCdo/12/2014, v ktorom je označené plynutie času ako závažnú skutočnosť, ktorá má závažné faktické účinky. Taktiež poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 379/2016, ktorý dáva dôraz na plynutie času a zdôraznil, že v sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje aj vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, je požiadavka preukazovať existenciu právnych úkonov (rozhodnutí) nepatričná, pretože aj tu platí prezumpcia ich správnosti. Z uvedených dôvodov považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za arbitrárne a nepreskúmateľné. V súvislosti s dovolacím dôvodom § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietal otázku posudzovania nulity správneho aktu. Akcentoval rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/24/2007, 5Cdo/198/2008. Taktiež v súvislosti s otázkou rozsahu preskúmvanej právomoci civilného súdu, ktorý ako prejudiciálnu otázku skúma účinnosť správneho aktu sa zaoberal aj Ústavný súd SR sp. zn. I.ÚS 419/2014. Uviedol, že odvolací súd otázku nulity vyvlastňovacieho rozhodnutia v rozsahu preskúmvanej právomoci všeobecného súdu vymedzil oveľa širšie, keď namiesto posúdenia otázky výhrade toho, či predmetné rozhodnutie vydal správny orgán vybavený právomocou na jeho vydanie sa zaoberali súdy nižších inštancií radom iných otázok. Odvolací súd i súd prvej inštancie podľa názoru dovolateľa uznali námietku žalovaných 1/ až 4/, podľa ktorej nemali žiadnu vedomosť o vyvlastňovacom rozhodnutí a nikdy im nebolo vyvlastňovacie rozhodnutie doručené a ani im nebola vyplatená žiadna odplata za vyvlastnený pozemok, pričom na týchto skutkových okolnostiach vyvodili, že vyvlastňovacie rozhodnutie nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť. Dovolateľ tvrdil, že predložil nielen samotné vyvlastňovacie rozhodnutie, ale aj rozhodnutie o ustanovení opatrovníka, doručenkú o prevzatí rozhodnutia o ustanovení opatrovníka. Konštatoval, že nikdy nebolo rozhodnutie o ustanovení opatrovníka zrušené, tak platí prezumpcia správnosti správneho aktu. Nesúhlasil s nedoručením vyvlastňovacieho rozhodnutia, keďže bolo účinne doručené nielen ustanovenému opatrovníkovi, ale aj verejnou vyhláškou. Záverom uviedol, že si je vedomý, že táto námietka je námietkou smerujúcou proti zistenému skutkovému stavu, no z pohľadu dovolania je podľa jeho názoru dôkazom o odklone od ustálenej súdnej praxe odvolacieho súdu s poukazom na citované rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/24/2007 a 5Cdo/198/2008, kedy skúmanie doručenia správneho rozhodnutia v posudzovaní otázky nulitnosti správneho aktu, nespadlo do právomoci všeobecného súdu. Dovolateľ navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť, prípadne zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadrili žalovaní 1/ až 4/, ktorí uviedli, že žalobca nikdy nevstúpil do dobromyseľnej držby, nie sú právne relevantné námietky žalobcu vzťahujúce sa k posúdeniu plynutia, resp. spočívania desať ročnej vydržacej doby a nenarušenia dobromyseľnosti žalobcu pri držbe predmetných nehnuteľností. Vzhľadom k uvedenému žalobca nikdy nevstúpil do

dobromyseľnej držby, pričom mu nesvedčí žiadny nadobúdaci titul. Podľa ich názoru neexistuje naplnenie dovolacích dôvodov. Navrhli dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť a žiadali priznať voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania vo výške 100%.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu najmä vo vzťahu k posúdeniu otázky jeho dobromyseľnosti. Namietol úvahu odvolacieho súdu, že si mal v čase vstupu do držby sám vytvoriť záver o nulite vyvlastňovacieho rozhodnutia, a ďalej tvrdil, že nakoľko zápis do katastra mal len evidenčný charakter, jeho nedostatok nemal vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva k vyvlastnenému pozemku. Nesúhlasil so záverom súdu o nulite správneho aktu (vyvlastňovacieho rozhodnutia), nakoľko, ak by súd posudzoval platnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia podľa doktríny prezumpcie správnosti správneho aktu, boli by jeho závery (vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok pre vydržanie) opačné. Argumentoval, že k vyvlastneniu prišlo na základe vtedy platných právnych predpisov, vyvlastňovacie rozhodnutie vydal na to oprávnený orgán, nedošlo k nemu bez právneho dôvodu a vyvlastňovacie rozhodnutie bolo aj riadne doručené ustanovenému opatrovníkovi (ktorý bol ustanovený osobitným rozhodnutím, ktoré nikdy nebolo napadnuté a ani zrušené), pričom sa rozhodnutie doručovalo aj verejnou vyhláškou. Z týchto dôvodov mal za to, že označené vyvlastňovacie rozhodnutie netrpí vadami, ktoré by ho mohli označiť za paakt. Záverom namietal konštatovania súdov nižších inštancií o absencii jeho dobromyseľnosti vo vzťahu k posúdeniu vydržania, keďže tieto boli bez opory v právnom poriadku, ako aj judikatúre najvyšších súdnych autorít a preto ich označil za nepreskúmateľné a arbitrárne.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

15. V danom prípade k tvrdeniu žalobcu, že sa odvolací súd nevysporiadal riadne s jeho argumentáciou, v dôsledku čoho majú byť jeho závery arbitrárne, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne primeraným spôsobom vyjadril k nosným právnym záverom o neexistencii vlastníckeho práva žalobcu k žalovaným nehnuteľnostiam, ktoré podľa názoru odvolacieho súdu žalobca nenadobudol do vlastníctva ani podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, ani ich vydržaním. V dôvodoch napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sú zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia (v bodoch 19. až 52.), ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Odvolací súd jasne uviedol, že vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam nemohlo na neho prejsť podľa zákona č. 138/1991 Zb., keďže ich platne nenadobudol ani samotný štát (ten ich mal nadobudnúť na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia, ktorý mal však povahu nulitého správneho aktu). Žalobca podľa názoru odvolacieho súdu tieto nemohol do svojho vlastníctva ani vydržať, nakoľko nebol dobromyseľný už pri

vstupe do držby, ani po celú zákonom predpísanú dobu. V ďalšom odvolací súd podrobne popísal podmienky posudzovania dobromyseľnosti i s odkazom na judikatúru najvyššieho súdu. Odvolací súd uzavrel, že vlastníctvo štátu k dotknutým nehnuteľnostiam nevyplyvalo zo zápisu v katastri a preto sa od žalobcu vyžadovala zvýšená opatrnosť pri posudzovaní možnosti prevodu vlastníckeho práva zo štátu. Sám žalobca potom mohol dospieť k záveru o neúčinnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia a teda vedieť už v čase tvrdeného vstupu do držby, že dotknuté nehnuteľnosti nepatrili do vlastníctva štátu a že pôvodní vlastníci nikdy nestratili vlastnícke právo k nim. Žalobca pri bežnej opatrnosti teda nemohol nadobudnúť presvedčenie, že na neho prešlo ex lege vlastnícke právo k daným nehnuteľnostiam (sám si pritom nedal zapísať do katastra vlastnícke právo). Na základe uvedeného možno dôjsť k záveru, že vyslovené právne závery odvolacieho súdu nie je možné považovať za celkom zjavne neodôvodnené, arbitrárne, či právne nekonformné. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

16. Zo zhora uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnili a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Ani samotná skutočnosť, že žalobca s právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (žalobca pritom nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia vyvodzoval predovšetkým práve s ohľadom na nesprávne právne posúdenie veci súdmi). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (vid' R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že žalobca má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať

vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V preskúmvanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

19. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

20. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd skúmal, či žalobca v dovolaní identifikoval takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (riešenie, ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré žiada nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu. Len s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu korešpondujúce označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo či táto otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo či je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

21. Meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu, z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, predchádza preskúvanie predpokladov prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tejto právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienok dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustným dovolacím dôvodom a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až 435 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, musí mať zreteľne charakteristické znaky.

22. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

23. V posudzovanej veci žalobca za odklon od ustálenej súdnej praxe označil skutočnosť, že súdy nižšej inštancie nesprávne vyhodnotili vyvlastňovacie rozhodnutie (titul nadobudnutia vlastníckeho práva štátom) ako paakt tým, že tento neposudzovali len s ohľadom na právomoc (oprávnenie) správneho orgánu takéto rozhodnutie vydať, ale sa zaoberali radom iných otázok (de facto skúmali aj jeho vecnú správnosť). S odkazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/24/2007, 5Cdo/198/2008, ako aj ústavného súdu sp. zn. I.ÚS 419/2014 (ktoré v tomto smere predstavujú ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu a od ktorých sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil) odvolací súd otázku nulity vyvlastňovacieho rozhodnutia (v rozsahu preskúmvanej právomoci všeobecného súdu) vymedzil oveľa širšie, keď namiesto posúdenia otázky výhrade toho, či predmetné rozhodnutie vydal správny orgán vybavený právomocou na jeho vydanie, sa zaoberal aj radom iných otázok. Namietal, že odvolací súd uznal námietku žalovaných, že títo nemali žiadnu vedomosť o vyvlastňovacom rozhodnutí, toto im nikdy nebolo doručené, nebola im vyplatená ani žiadna odplata za vyvlastnený pozemok, pričom na týchto skutkových okolnostiach potom vyvodil, že vyvlastňovacie rozhodnutie nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť. Žalobca nesúhlasil s argumentom o nedoručení vyvlastňovacieho

rozhodnutia, keďže toto bolo účinne doručené nielen ustanovenému opatrovníkovi, ale aj verejnou vyhláškou. Uviedol, že si je vedomý, že táto námietka je námietkou smerujúcou proti zistenému skutkovému stavu, avšak z pohľadu dovolania je podľa neho súčasne dôkazom o odklone od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu s poukazom na citované rozhodnutia, kedy skúmanie doručenia správneho rozhodnutia v posudzovaní otázky nulitnosti správneho aktu, nespadlo do právomoci všeobecného súdu.

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je pritom charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Dovolací súd súčasne považuje za potrebné zdôrazniť, že len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní nárokov vyplývajúcich zo žalobného návrhu, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP.

25. Hoci žalobca vo svojom dovolaní konkrétnu právnu otázku neformuloval, v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku, jeho posúdením podľa obsahu v súlade s § 124 CSP (sp. zn. IV. ÚS 15/2021 alebo sp. zn. I. ÚS 336/2019), dovolací súd dospel k záveru, že za takúto otázku bolo možné označiť to, či „bol odvolací súd, v rámci svojej preskúmvanej právomoci všeobecného súdu, oprávnený skúmať otázku nulity vyvlastňovacieho (správneho) rozhodnutia aj z iných kritérií, než z pohľadu, či takéto rozhodnutie vydal na to oprávnený orgán (t. j. či tento mal právomoc na jej vydanie)“. Od správneho vyriešenia tejto otázky potom záviselo, či sa štát stal/nestal vlastníkom žalovaných nehnuteľností titulom rozhodnutia štátneho orgánu, a či následne tieto prešli/neprešli na žalobcu podľa zákona č. 138/1991 Zb..

26. Podľa § 108 ods. 1 zák. č. 50/1976 (účinného k 2 februáru 1986), pozemky, stavby a práva k nim potrebné na uskutočnenie alebo užívanie stavieb, prác a zariadení (ďalej len "stavby") uvedených v odseku 2 možno získať a práva k pozemkom a stavbám, ktoré bránia uskutočneniu alebo užívaniu týchto stavieb, možno zrušiť, odňať alebo obmedziť rozhodnutím stavebného úradu (ďalej len "vyvlastniť").

26. 1. Podľa § 112 ods. 1 cit. zákona, vyvlastňovacie konanie vykonáva stavebný úrad.

26. 2. Podľa § 114 ods. 1 cit. zákona, na základe výsledkov vyvlastňovacieho konania vydá stavebný úrad rozhodnutie o vyvlastnení.

26. 3. Podľa § 117 ods. 4 cit. zákona, v Brne, Ostrave, Plzni a Košiciach je stavebným úradom obvodný národný výbor, pokiaľ si príslušný národný výbor niektorého z týchto, miest nevyhradí rozhodnutie sám.

26. 4. Podľa § 140 cit. zákona, ak nie je výslovne ustanovené inak, vzťahujú sa na konanie podľa tohto zákona všeobecné predpisy o správnom konaní.

26.5. Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom

chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

26.6. Podľa § 16 ods. 1 cit. zákona, účastníka konania, ktorý nemôže konať samostatne, zastupuje zákonný zástupca; ak nemá zákonného zástupcu a ak je to potrebné na obhajovanie jeho práv, správny orgán mu ustanoví opatrovníka.

26.7. Podľa § 16 ods. 2 cit. zákona, správny orgán ustanoví opatrovníka aj účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy alebo ktorému sa nepodarilo doručiť písomnosť na známu adresu v cudzine a ktorý si neustanovil zástupcu, ako aj účastníkovi konania, ktorý je postihnutý duševnou alebo inou poruchou, pre ktorú nemôže konať, a nemá zákonného zástupcu.

26.8. Podľa § 26 ods. 1 cit. zákona, doručenie verejnou vyhláškou použije správny orgán v prípade, keď účastníci konania alebo ich pobyt nie sú mu známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný právny predpis.

26.9. Podľa § 26 ods. 2 cit. zákona, doručenie verejnou vyhláškou sa vykoná tak, že sa písomnosť vyvesí po dobu 15 dní spôsobom v mieste obvyklým. Posledný deň tejto lehoty je dňom doručenia.

27. Východiskovou premisou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, na základe ktorej verifikoval zamietnutie žaloby žalobcu o určenie vlastníckeho práva, je konštatovanie, že rozhodnutie príslušného stavebného úradu o vyvlastnení bolo nulitným aktom a preto sa štát nikdy nestal vlastníkom žalovaných nehnuteľností (ktoré potom nemohli prejsť do vlastníctva žalobcu podľa zák. č. 138/1991 Zb.).

27.1. V zmysle teórie práva sa za nulitný (ničotný) správny akt (paakt) považuje správny akt vydaný absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom, z ktorého v tomto dôsledku nevznikajú a ani nemôžu vznikáť žiadne právne účinky, t. j. hľadá sa na neho, ako keby neexistoval (I. ÚS 419/2014-34).

27.2. Aj z rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo 198/2008 vyplýva, že „správnosť“ vyvlastňovacieho rozhodnutia a jeho súlad s vtedy platnými predpismi nie je možné v súčasnosti preskúmať a takýto správny akt treba považovať za právny akt bezchybný, z ktorého musí súd v zmysle § 194 ods. 2 CSP (predtým § 135 ods. 2 OSP) vychádzať. Ani v prípade, ak by rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom vykazovalo vady, nemožno takéto rozhodnutie označiť za nulitný (neexistujúci) akt. Za nulitný akt totiž možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy, teda nad rámec právomoci toho-ktorého orgánu. Pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len procesným postupom v rámci správneho súdnictva; nepodlieha však preskúmaniu všeobecným súdom“.

27. 3. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 123/2003, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 44/2004, v ktorom vyslovil názor, že „výmery a prídelové listiny, ako verejné listiny, boli aj sú v súčasnosti dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladu schopnými listinami, že mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu, že ho môže preskúmať len so zreteľom na to, či ide akt nulitný (ničotný), ako i to, že nulitným aktom je správny akt vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom“.

27. 4. Ten istý záver zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež v rozsudku sp. zn. 5 Cdo 110/2000, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/2001, ako aj v rozsudku z 27. novembra 2007 sp. zn. 2 Cdo 337/2006, obdobne aj v uznesení sp. zn. 4 SŽ 88/1995, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 65/1995 a v uznesení sp. zn. 4 SŽ 34/1997, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 77/1998.

27.5. Rovnako tak Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo 24/2007 uviedol, že „Čo sa týka právneho

posúdenia nulitnosti správnych aktov ako otázky prejudiciálnej ako aj otázky kedy sú všeobecné súdy oprávnené mimo rámec správneho súdnictva preskúmať správne akty, dovolací súd udáva, že nulitné sú také rozhodnutia, ktoré boli vydané takými správnymi orgánmi, na vydanie ktorých nebol konkrétny správny orgán absolútne vybavený právomocou a na ktoré sa pozerá ako keby nikdy neboli vydané tzv. paakty. Len takéto rozhodnutia je všeobecný súd oprávnený preskúmať mimo rámca správneho súdnictva. Preskúmať teda môže správne akty zásadne len so zreteľom k tomu, či sa jedná o akty nulitné t. j. také vady, ktoré sú tak závažné, že sa neuplatňuje prezumpcia ich správnosti. U ostatných platí prezumpcia ich správnosti. Skutočnosť, že rozhodnutie konfiškačnej komisie bolo vydané osobe, ktorá bola v čase jeho vydania už nebohá nemá za následok ničotnosť nulitu konfiškačného rozhodnutia. Okresný súd ako všeobecný súd teda nie je oprávnený preskúmať navrhovateľmi tvrdené skutočnosti“.

27.6. V rozhodnutí sp. zn. 4MCdo 12/2014 najvyšší súd konštatoval, že „Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby právoplatné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje. V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Povinnosť bremena tvrdenia a bremena dôkazu v rámci súdneho konania by tak nad mieru ospravedliteľnú zaťažovala stranu, ktorá sa takým tvrdením dostala do dôkaznej núdze. Ak je určovacou žalobou napádaná (spochybňovaná) konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje vlastníka konfiškovaného majetku, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že nie sú u neho dané zákonné podmienky pre konfiškáciu majetku. Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať faktické účinky (v tejto súv. por. aj Oznámenie Ústavného súdu ČR z 1. novembra 2005)“.

27.7. Napokon najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo 309/2012 vymedzil definíciu paaktu nasledovne: „V právnom poriadku SR chýba všeobecné zákonné vymedzenie pojmu nulita správneho rozhodnutia, resp. vymedzenie väd, ktoré nulitu (ničotnosť) správneho aktu spôsobujú. Judikatúra i teória správneho práva zhodne uvádzajú, že o paakt, ako správny akt, ktorý nevyvoláva zamýšľané účinky, ide vtedy, ak sú jeho vady tak zásadné a zrejme, že na neho „nemožno hľadiť“ ako na správny akt. Môže ísť napr. o nedostatok právneho podkladu na základe, ktorého sa rozhodovalo, nedostatok právomoci správneho orgánu, najťažšie vady v príslušnosti správneho orgánu, omyl v osobe adresáta a právna alebo faktická nemožnosť realizácie rozhodnutia (por. Soňa Košičiarová, Správny poriadok - Komentár s novelou účinnou od 1. 1. 2004, Heuréka, 2004, str. 191)“.

27.8. Aj dôvodová správa k aplikácii zákona č. 514/2003 (§ 6 ods. 4) výslovne označuje za ničotné také rozhodnutie, ktoré je vydané orgánom nad rámec jeho určených právomocí.

28. V danom prípade je nepochybné, že vyvlastňovacím rozhodnutím Obvodného národného výboru, odboru výstavby, ÚPAaD, č. Výst. 10863/2865/84/85-Go zo dňa 5.2.1986 boli vyvlastnené, okrem iného, aj žalované nehnuteľnosti. Predmetné rozhodnutie aj podľa názoru dovolacieho súdu má charakter verejnej listiny, bolo vydané orgánom na to podľa zákona oprávneným (§ 112 ods. 1 v spojení s §117 ods. 4 v tom čase účinného stavebného poriadku) a v medziach jeho právomoci, je právoplatné a vykonateľné, a preto ho treba považovať za právne perfektné, a to bez ohľadu na prípadnú vecnú nesprávnosť, ktorá nemôže byť v súčasnosti skúmaná všeobecným súdom; u predmetného rozhodnutia platí, že sa prezumuje jeho správnosť. V danom prípade sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva (určovacou žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP) k žalovaným nehnuteľnostiam titulom zákona č. 138/1991 Zb., ktoré mali do jeho vlastníctva prejsť z majetku štátu, ktorý ich mal nadobudnúť do svojho vlastníctva na základe označeného vyvlastňovacieho rozhodnutia. V tomto type konania ani podľa názoru dovolacieho súdu nebolo v kompetencii či už konajúceho okresného súdu alebo krajského súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia vydaného správnym orgánom - stavebným úradom (pozri ďalej, pozn.). Krajský (aj okresný) súd mohol vyvlastňovacie rozhodnutie preskúmať len z hľadiska existencie právomoci správneho orgánu na jeho vydanie v súlade s v tej dobe účinnými právnymi

predpismi, nie však jeho zákonnosť, pretože v danom prípade nešlo o žalobu o preskúmanie zákonnosti správneho rozhodnutia (nešlo o správne súdnictvo, pozn.).

28. 1. Z ustanovenia § 112 ods. 1 a § 117 ods. 4 zákona v tom čase účinného zákona č. 50/1976 Zb. vyplývalo, že o splnení podmienok na vyvlastnenie mal oprávnenie rozhodovať „... s konečnou platnosťou... „, stavebný úrad (pre mesto Košice obvodný národný výbor), tak ako tomu bolo aj v prípade žalovaných nehnuteľností. Keďže vyvlastňovacie rozhodnutie vydal v danom prípade správny orgán na to oprávnený, (t. j. obvodný národný výbor Košice ako stavebný úrad), a to na podklade v tom čase účinného stavebného poriadku (zák. č. 50/1976 Zb.), nemožno na toto vyvlastňovacie rozhodnutie nahliadať ako na nulitný správny akt (paakt) a nebrať naň zreteľ, tak ako konšatovali sudy nižšej inštancie. Ani skutočnosť, že vyvlastňovacie rozhodnutie by bolo vydané (o. i. aj) osobe, ktorá bola v čase jeho vydania už nebohá (Juraj Lengyel, ktorý zomrel ešte 10.2.1956) nemá za následok ničotnosť nulitu vyvlastňovacieho rozhodnutia (viď sp. zn. 2Cdo 24/2007). Naviac v danom prípade o takýto prípad ani nešlo, nakoľko stavebný úrad zas účastníka vyvlastňovacieho konania neoznačil U. D., ale „(stavebnému úradu neznámych) dedičov po ňom“ (vyvlastňovacie rozhodnutie tak nebolo vydané voči osobe, ktorá by bola v čase jeho vydania už nebohá, ale voči existujúcim (hoci neznámym) osobám (dedičom po U. D.) - pozn. dovolacieho súdu).

28. 2. Vzhľadom na uvedené, ako aj vzhľadom na vylúčenú, resp. neprípustnú právomoc krajského (a okresného) súdu skúmať v konaní o určovacej žalobe zákonnosť, resp. vecnú správnosť rozhodnutia vydaného správnym orgánom (čo je úloha správneho súdnictva, pozn.), nemožno závery krajského súdu vyjadrené v napadnutom rozsudku považovať za správne.

29. Pokiaľ ide o námietku žalovaných, že rozhodnutie obvodného národného výboru ako stavebného úradu nebolo právnomu predchodcovi žalovaných riadne doručené, a preto nemohlo nadobudnúť právoplatnosť, dovolací súd uvádza, že na doručenie tohto rozhodnutia postačovalo doručenie verejnou vyhláškou (podľa § 26 ods. 1, 2 zák. č. 71/1967 Zb. v tom čase účinného správneho poriadku „doručenie verejnou vyhláškou použije správny orgán v prípade, keď účastníci konania alebo ich pobyt nie sú mu známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný právny predpis. Doručenie verejnou vyhláškou sa vykoná tak, že sa písomnosť vyvesí po dobu 15 dní spôsobom v mieste obvyklým. Posledný deň tejto lehoty je dňom doručenia“).

29.1. Doručovanie rozhodnutí o vyvlastnení bolo v rozhodnej dobe (t. j. v dobe vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia, pozn.) upravené v § 24 až § 26 zák. č. 71/1967 Zb. v spojení s § 140 zák. č. 50/1976 Zb. (stavebného zákona), ktoré pripúšťali doručenie tohto rozhodnutia (aj keď bol proti nemu prípustný opravný prostriedok) aj verejnou vyhláškou v prípadoch, ak účastníci konania alebo ich pobyt nebol správnomu orgánu známy. Pod pojmom účastník, ktorý nie je správnomu orgánu známy, rozumieme osobu, ktorá má určitý konkrétny právny vzťah k prerokúvanej veci, správny orgán o jej existencii vie, avšak nepozná žiadne identifikačné znaky tejto osoby. Naproti tomu účastníkom konania, ktorého pobyt nie je známy, je taký účastník, ktorý je v správnom konaní identifikovaný, avšak napriek vykonanému prešetreniu sa nepodarilo zistiť miesto jeho pobytu. V oboch týchto prípadoch nastáva iba právna fikcia doručenia, pretože v skutočnosti k doručeniu predpísaným spôsobom nedošlo. Ak má takýto účastník ustanoveného opatrovníka, správny orgán je povinný písomnosť doručiť tomuto opatrovníkovi. Ďalšiu skupinu prípadov, v ktorých sa ako forma doručenia využívala verejná vyhláška, boli prípady, o ktorých tak ustanovoval osobitný predpis. Išlo najmä o prípady s veľkým počtom účastníkov. V týchto prípadoch by doručenie do vlastných rúk bolo často technicky náročné, ekonomicky nákladné a konečný efekt by nemusel zodpovedať vynaloženému úsiliu. Doručenie verejnou vyhláškou sa uskutočňovalo tak, že písomnosť sa vyvesila na úradnej tabuli správneho orgánu, ktorý mal písomnosť doručiť. Po uplynutí lehoty určenej na vyvesenie správny orgán verejnú vyhlášku uložil do spisu. Z formálneho hľadiska verejná vyhláška opatrená úradným záznamom o dni, kedy bola vyvesená a sňatá, sa stávala súčasťou spisu o príslušnom konaní obdobne ako doručienka.

29.2. V danej veci z vyvlastňovacieho rozhodnutia (na č. l. 25 - bod 59) vyplynulo, že pri U.E. D., Ť. XXX (ohľadne žalovanej parc. č. 2742) je uvedené „neznámi dedičia po“. Z uvedeného vyplýva, že

konajúci stavebný úrad síce poznal pôvodného vlastníka pozemkov (U. D., naposledy bytom Ť. XXX), avšak už nepoznal dedičov po ňom. Je potom zrejme, že z pohľadu doručovania písomností (§ 26 zák. č. 71/1967 Zb.) išlo o „účastníkov konania, ktorých pobyt nebol správne mu orgánu známy“, keďže (ako bolo uvedené vyššie) pod takýmto účastníkom správneho konania bolo potrebné rozumieť osobu, ktorá má určitý konkrétny právny vzťah k prerokovanej veci, správny orgán o jej existencii vie, avšak nepozná žiadne identifikačné znaky tejto osoby. Správny orgán v čase vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia teda síce vedel, že vlastními predmetnej parcely sú dedičia po U. D., avšak týchto už nevedel identifikovať. Práve pre takéto prípady potom Správny poriadok upravoval doručovanie písomností verejnou vyhláškou. V danom prípade bolo vyvlastňovacie rozhodnutie vyvesené na úradnej tabuli správneho orgánu 12.12.1986 a zvesené 27.12.1986 (teda po 15 dňoch), čo nepochybne vyplývalo aj z daného rozhodnutia. Dňom 12.1.1987 sa toto rozhodnutie stalo právoplatným a vykonateľným.

30. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že k zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalovaných k sporným nehnuteľnostiam a k ich prechodu na štát došlo na základe a v medziach v rozhodnom čase účinných zákonov (podľa § 135 Občianskeho zákonníka právoplatnosťou rozhodnutia štátneho orgánu), pričom obvodný národný výbor ako správny orgán rozhodol o splnení podmienok pre ich vyvlastnenie v medziach svojej právomoci s konečnou platnosťou. Uvedené rozhodnutie bolo doručené verejnou vyhláškou, čo postačovalo na nadobudnutie právoplatnosti, takže v danom prípade nemôže byť spor o tom, že dotknuté vyvlastňovacie rozhodnutie nie je paaktom. Súčasne je potrebné konštatovať, že v konaní o určovacej žalobe nie je prípustné preskúmať hmotnoprávne podmienky konštitutívneho rozhodnutia správneho orgánu alebo konanie, ktoré tomuto konaniu predchádzalo, pretože by išlo o neoprávnený zásah do právomoci správnych orgánov a správnych súdov.

31. Skutočnosť, že na podklade uvedeného rozhodnutia štát nebol ako vlastník zapísaný do katastra, nič nemenilo na skutočnosti, že štát sa stal ich vlastníkom už okamihom právoplatnosti vyvlastňovacieho rozhodnutia (t. j. titulom nadobudnutia tu bolo rozhodnutie štátneho orgánu). Samotný zápis vlastníckeho práva mal v danom čase len evidenčný charakter (§ 4 ods. 2, § 4 ods. 4 zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností účinného v roku 1986).

32. Dovolaciemu súdu sú tiež známe aj právne závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III.ÚS 127/2010, v zmysle ktorých „Doručenie rozhodnutia ONV, ktorým bol právny predchodca sťažovateľov zbavený vlastníctva nehnuteľnosti podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb., tomuto právne mu predchodcovi sťažovateľov musí byť preukázané mimo ďalších pochybností a až na ňom možno právne vyhodnotiť stav tak, aby splnil základné poslanie reštitučného konania, a to odstránenie niektorých majetkových krívd, t. j. až na základe výsledkov preukázania doručenia rozhodnutia mimo ďalších pochybností, možno následne založiť právne posúdenie, či došlo k prechodu vlastníctva podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.“, tieto však boli (s ohľadom na okolnosti prejednávanej veci) v danej veci nepoužiteľné.

32.1. V prvom rade v danej veci bolo doručenie vyvlastňovacieho rozhodnutia nielenže preukázané, a to mimo rozumných pochybností (bod 29.2., a to verejnou vyhláškou, po splnení všetkých podmienok tak v osobe adresáta, prípustnosti tohto spôsobu doručovania, ako aj v spôsobe a dobe zverejnenia), ale ústavný súd v ním prejednávanej veci posudzoval aplikáciu vyhlášky č. 15/1959 Zb., na podklade ktorej dochádzalo k „odňatiu“ vlastníckych práv mimo zákonného podkladu (teda nie na základe zákona, ale na základe vyhlášky). Ústavný súd v ním posudzovanom prípade potom zotrval na požiadavke „citlivého prístupu k uplatňovaným reštitučným nárokom“ práve preto, že v rokoch 1948 až 1989 komunistický režim porušoval ľudské práva i svoje vlastné zákony. V tomto smere Ústavný súd uviedol, že vládne nariadenie č. 15/1959 Zb. bolo vydané v rozpore s vtedy platnou ústavou, podľa ktorej obmedzenie vlastníctva a vyvlastnenie je možné vykonať iba na základe zákona (§ 9 ústavného zákona č. 150/1948 Zb. - Ústava Československej republiky), a keďže citované vládne nariadenie (teda nie zákon) bolo vydané na základe § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 63/1958 Zb. o druhom päťročnom pláne rozvoja národného hospodárstva Československej republiky, je už na prvý pohľad zrejme, že v postupoch podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. išlo predovšetkým o zoštátňovanie majetku na účely plnenia hospodárskych

plánov a rozširovanie "socialistického vlastníctva" a vtedajšie štátne orgány v úsilí naplniť túto "líniu" nemali záujem skúmať v konkrétnych prípadoch splnenie podmienok, ktoré oprávňovalo rozhodnúť príslušný orgán o prechode vlastníctva na štát". V tu posudzovanej veci nedošlo k vyvlastneniu (t. j. odňatiu vlastníckeho práva právnym predchodcom žalovaných) v rozpore s Ústavou, nakoľko sa tak stalo na zákonomnom podklade (zák. č. 50/1976 Zb.). Odňatie vlastníckeho práva „vyvlastnením“ umožňoval aj v tom čase platný Občiansky zákonník (§ 131 ods. 2), ako aj stavebný poriadok (§ § 108 ods. 1), a aj v súčasnosti je tento spôsob odňatia vlastníckeho práva prípustný (§ 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Závery označeného rozhodnutia ústavného súdu (vzhľadom na iný skutkový stav) tak nebolo možné bez ďalšieho vzťahovať aj na posudzovaný prípad.

33. Súd nižších inštancií potom nevyváženým spôsobom porušili jeden z ústavných princípov (princíp právnej istoty), keď v odôvodnení svojho rozhodnutia opakovane argumentovali, že v danej veci bolo možné spochybňovať právoplatné rozhodnutie správneho orgánu opatrené doložkou právoplatnosti, resp. tento považovať za paakt, napriek tomu, že na vyslovenie takéhoto záveru neboli splnené podmienky (išlo o rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom, ktoré bolo aj riadne doručené). Súd nižších inštancií sa potom pri vyhodnocovaní kritérií posudzovania rozhodnutia správneho orgánu ako tzv. paaktu odklonili od vyššie označenej ustálenej praxe dovolacieho súdu, navyše (nielenže skúmali tieto kritéria nad rámec, či rozhodnutie bolo vydané na to oprávneným orgánom), ale aj tieto ďalšie, nimi posudzované kritéria (doručovanie, vydanie rozhodnutia vo vzťahu k nebohému) vyhodnotili nesprávne.

34. Dovolací súd však súčasne dodáva, že hoci štát v roku 1987 predmetné pozemky nadobudol zo svojho vlastníctva (čím by bol splnený predpoklad na prechod ich vlastníctva na žalobcu podľa zákona č. 138/1991 Zb.), na jeho podklade si však svoje vlastnícke právo zapísať do katastra nedal (hoc zápis mal len evidenčný účinok). V dôsledku uvedeného, ako vlastníci týchto nehnuteľností boli i naďalej v katastri vedení právní predchodcovia žalovaných (ktorí sa navyše v konaní bránili aj tým, že o vydaní vyvlastňovacieho rozhodnutia nemali vedomosť - čo vzhľadom na absenciu zápisu vlastníckeho práva v prospech štátu možno akcentovať) a preto naopak súdy boli povinné v tomto konaní skúmať, či práve u žalovaných boli/neboli splnené podmienky na ich vydržanie. Ak potom štát sa stal vlastníkom žalovaných nehnuteľností právoplatnosťou vyvlastňovacieho rozhodnutia, avšak svoje takto nadobudnuté vlastnícke právo si súčasne nedal zapísať do katastra a ak sa žalovaní potom v konaní bránili, že o vydaní tohto rozhodnutia (práve pre absenciu tohto zápisu) nevedeli a vedieť nemohli, a svoje vlastnícke právo naďalej odvodzovali od dedičských rozhodnutí po svojich predchodcoch, nie je vylúčené, že žalované nehnuteľnosti vydržali (je potrebné si tiež uvedomiť, že ani žalobca si nedal svoje vlastníctvo zapísať do katastra titulom zák. č. 138/1991 Zb.). Prípadné vydržanie mali teda súdy skúmať najmä vo vzťahu k žalovaným, nakoľko žalobcovi by po štáte (ktorý sa stal ich vlastníkom na základe právoplatného rozhodnutia správneho orgánu) titul nadobudnutia vlastníckeho práva svedčil (týmto by bol zákon č. 138/1991 Zb.). Uvedené však nebránilo tomu, že dané nehnuteľnosti (ak by boli splnené všetky zákonné podmienky) mohli vydržať žalovaní. Z pohľadu (skúmania) dobrej viery žalovaných, bude potrebné zohľadniť aj účel, na aký boli pozemky použité (sídliisko Ť. - a teda či žalovaní mohli byť dobromyseľní v tom, že im nehnuteľnosti vlastnícky patria tzv. „animus possidendi“, napriek možnej absencii tzv. „corpus possessionis“).

35. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

36. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.